

17. Бестужев-Лада И. В. Некоторые вопросы методологии и методики выбора актуальной тематики прогнозных разработок. // Проблемы социального прогнозирования. – Красноярск, 1981. – Вып. 6: Методологические аспекты социального прогнозирования. – с. 52-64.

Андриюк В.В. Стадії юридичного прогнозування: питання методології

В статті автор намагається дослідити деякі методологічні питання процедури юридичного прогнозування. При цьому дається визначення стадій юридичного прогнозування, коротко аналізуються стратегія розробки юридичних прогнозів та етапи юридичного прогнозування.

Ключові слова: юридичне прогнозування, стадії юридичного прогнозування.

Андриюк В.В. Стадии юридического прогнозирования: вопросы методологии

В статье автор пытается исследовать некоторые методологические вопросы процедуры юридического прогнозирования. При этом определяются стадии юридического прогнозирования, кратко анализируются стратегия разработки юридических прогнозов и этапы юридического прогнозирования.

Ключевые слова: юридическое прогнозирование, стадии юридического прогнозирования.

Andriyuk V.V. Stages of the Juridical Forecasting: Methodological Questions

In the article the author tries to investigate some methodological problems of the stages of the juridical forecasting. Besides, the definition of the stages of the juridical forecasting is given, strategy of generation of the juridical forecasts and phases of the juridical forecasting are shortly analyzed.

Keywords: juridical forecasting, stages of the juridical forecasting.

Васечко Л. О.

Поняття, сутність та правові ознаки глобалізації

УДК 340.1

Постановка проблеми. Глобалізація є терміном, що занадто часто вживається та якому можна надати найрізноманітніші визначення [15]. Не можна сказати, що саме існування глобалізації є неоспорюваним фактом, але можна стверджувати, що дане явище викликає підвищений інтерес сьогодні.

Поширення проблем, що набули світового характеру (тероризм, фінансова криза, екологічні проблеми тощо), обумовлюють необхідність ґрунтовного дослідження як самих глобальних проблем, так і їх причин та наслідків з метою пошуку шляхів подолання таких проблем.

Разом з тим неможливо не звернути увагу на появу антиглобалістських рухів (наприклад, G20 Meltdown, “Соціальний форум Женевського озера”), які привертають увагу до своїх переконань, зокрема, шляхом проведення акцій протесту.

Все це говорить про актуальність дослідження такого явища, з яким незмінно пов’язують майже усі події, що відбуваються в світі.

Мета даної статті – з’ясувати значення поняття “глобалізація”, його сутність, а також те, яким чином це явище впливає на правову сферу суспільного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін “глобалізація” дедалі частіше зустрічається у науковій літературі. Разом з тим, широкого вжитку він набув порівняно нещодавно. Прийнято вважати, що даний термін вперше з’явився у 80-х роках ХХ століття і був введений американським вченим Т. Левіттом. Але про глобальні проблеми почали говорити дещо раніше – наприкінці 60-х років. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень як західних науковців (Т. Палмер, Б. Ліндсі,

Зб. Бжезінський, Д. Хелд, І. Бек та ін.), так і вчених – представників пострадянських країн (М. Н. Марченко, Х. А. Барлибаєв, С. В. Поленіна, О. Г. Білорус, В. М. Бебик, С. О. Шергін, Л. О. Дегтярьова та ін.), на сьогодні не існує єдиного підходу до розуміння поняття “глобалізація”.

Виклад основного матеріалу. Ставлення до глобалізації, її причин та наслідків – неоднозначне. Прибічники глобалізації наділяють дане явище позитивними рисами, і навпаки – їх опоненти характеризують глобалізаційні процеси виключно з негативного боку, пов’язуючи з ними всі можливі проблеми сучасності. В загальному вигляді у ставленні до глобалізації можна умовно виділити чотири напрями: 1) позитивне ставлення до глобалізації, обґрунтування необхідності формування “світової держави”, представників даного напрямку прийнято називати глобалістами; 2) антиглобалізм – край негативне ставлення до глобалізаційних процесів та їх наслідків; 3) визнання як позитивних, так і негативних сторін даного процесу (альтерглобалісти); 4) заперечення глобалізації як такої або ж ствердження, що на сьогодні процеси глобалізації припинились і почались зворотні процеси (скептики). Розглянемо більш детально названі напрями.

Представники першого напрямку, аргументуючи власну позицію, перш за все спростовують аргументи своїх опонентів та висвітлюють позитивні наслідки глобалізації (наприклад, Б.Ліндсі, Т. Палмер) або ж вказують на взаємозв’язок глобалізації та концепції стійкого розвитку (Х. А. Барлибаєв). В цілому дослідники, що розглядають глобалізацію як позитивне явище дають їй наступні визначення.

- Глобалізація – це часткова або повна ліквідація встановлених державами обмежень міжнародної торгівлі і виникнення, як наслідок, складної світової системи виробництва та обміну, що дедалі більше набуває інтегрований характер [11]. - Глобалізацією є багатовимірний, об’єктивний процес становлення глобальної спільноти людей в масштабі всього людства в єдності з природною сферою планети Земля, заміна локальних, ізольованих форм та норм життєдіяльності людей загальносвіттовими, формування одноманітності, взаємодії та взаємообумовленості різних боків життя окремих континентів, країн, народів та людей в рамках єдиного світу, в умовах розповсюдження принципів свободи особистості, а також відкритості і усунення бар’єрів на шляху до встановлення матеріальних, інтелектуальних, духовних, етичних, естетичних та інших форм спілкування між людьми [2, с. 13].

Глобалізація – це природний процес; це комфорт, який можливий тільки за певних політичних і правових стандартів [8].

Позитивними моментами даного підходу є: - дослідження певних стандартів життя; - вироблення певних умов, механізмів взаємодії у глобальному світі; - прагнення подолання перешкод для створення глобального суспільства або держави (переважно – негативних явищ). Недоліками глобалізму є: - ненадання належної уваги проблемам та негативним явищам, що породжені глобалізацією; - прагнення досягти “загального блага” будь-якою ціною; - невизнання диктатури провідних держав та наднаціональних утворень.

Представники другого напрямку (антиглобалісти) стверджують, що глобалізація породжує велику кількість проблем, тягне за собою зниження прозорості та контрольованості соціальних процесів тощо. Яскравим визначенням, що характеризує відношення до глобалізації представників даного напрямку є наступне: “Глобалізм – це система абсолютної економічної та політичної влади нових глобальних монополістичних корпорацій, які вийшли з-під контролю націй-держав свого походження і базування... Сучасний глобалізм має однополюсний, однополярний характер. Його загрози стають невідворотними і абсолютними” [3].

Слід зазначити, що представників даного напрямку значна кількість як у наукових колах, так і серед населення. Досить часто антиглобалісти проводять акції протесту (в основному під час проведення самітів, з'їздів міжнародних організацій). Наприклад, 1 квітня 2009 р. в Лондоні відбувались масові акції протесту, пов'язані з проведенням саміту "Великої двадцятки", в яких взяли участь близько чотирьох тисяч осіб [13]. Доречно також звернути увагу на той факт, що серед антиглобалістів існує так званий "Чорний блок" ультрарадикалів та анархістів, які, власне, і руйнують вітрини магазинів, банків, "Макдоналдсів". Переважна ж більшість антиглобалістів стверджують, що вони є противниками не самої глобалізації як явища, а негативних тенденцій, що її супроводжують, і називають себе "альтерглобалістами" [13; 1]. Проте альтерглобалісти не так радикально налаштовані і цілпо їх є пошук способів подолання проблем, породжених глобалізацією, та можливостей використання її благ.

Позитивними моментами діяльності антиглобалістів є: - привертання уваги суспільства до найгостріших проблем сьогодення; - доведення до відома представників наднаціональних організацій вкрай негативне ставлення суспільства до їх певних дій; - інформування населення про негативні сторони діяльності міжнародних організацій, транснаціональних корпорацій (наприклад, використання дитячої праці при виготовленні продукції певних корпорацій). Разом з тим, недоліками даного підходу є: - агресивні методи вираження власної позиції (під час демонстрацій руху антиглобалістів досить часто пошкоджується майно, людям наносяться тілесні ушкодження тощо); - ненадання належної уваги благам глобалізації; - створення міфу, що глобалізація є негативним явищем.

Найбільшу кількість досліджень глобалізації можна віднести до третього напрямку. Представники даного напрямку (альтерглобалісти) оцінюють глобалізацію як явище неоднозначне, як об'єктивно існуючий процес, наслідками якого є як позитивні, так і негативні явища. Наведемо для прикладу декілька визначень, найбільш характерних для представників даного напрямку.

Глобалізація – це процес, в результаті якого світ стає більш пов'язаним і більш залежним від усіх його суб'єктів [6, с. 86].

Глобалізація – це макромасштабний, багатоплановий, із внутрішніми протиріччями процес нарощення спільного в світових системах: економічній, політичній, соціальній та правовій [8, с. 12].

Глобалізація є об'єктивним невідворотним явищем, яке відбувається в сьогодинішньому світі незалежно від ставлення людей до нього [16, с. 58].

Як ми бачимо, спільним для альтерглобалістів є: - визнання процесів глобалізації об'єктивними та невідворотними; - визнання як негативних явищ, так і переваг глобалізації; - прагнення дослідити це явище якомога глибше з тим, щоб мати змогу використовувати переваги та запобігати загрозам глобалізації; - прагнення побудови певної "лінії поведінки" в умовах глобалізації.

Представники четвертого напрямку (скептики) схиляються до думки, що "...глобалізація – єдність світу, культур, націй – є нічим іншим, як глобальним обманом, можливо, навмисно кимось створеним" [9] або ж досліджують можливі альтернативи глобалізації – "обернені форми глобалізації" (наприклад, регіоналізацію, вестернізацію тощо) [5]. Перевагами цього напрямку, на нашу думку, є: - дослідження можливих сценаріїв розвитку подій у неглобалізованому світі; - приділення уваги менш масштабним явищам (регіоналізації, локалізації тощо); - деякою мірою сприяє зменшенню ажіотажу навколо глобалізації, якій приписуються усі можливі події у світі. Водночас даний підхід не є ефективним, адже питанням, пов'язаним з глобалізацією не приділяється увага або приділяється недостатня увага, процеси глобалізації підміняються іншими поняттями, що призводить до плутанини.

Визнання як недоліків, так і переваг глобалізації (третій напрям відношення до глобалізації), на нашу думку, є найбільш доцільним та, власне, обґрунтованим. Підтвердження цих положень містяться і в нормативних актах. Так, у Декларації Конференції Головуючих осіб національних парламентів “Парламентське бачення міжнародного співробітництва на зорі третього тисячоліття” (Нью-Йорк, штаб-квартира ООН, 30 серпня – 1 вересня 2000 року) зазначено: “Глобалізація створює нову ситуацію. Збільшення обсягів торгівлі, нові технології, зростання іноземних інвестицій та розширення обміну інформацією призводить до економічного зростання та прогресу людства. Однак все це допомогло розвинути країнам більше, ніж країнам, що розвиваються; останні стикаються з серйозними проблемами при виконанні міжнародних торгових угод”.

Спробуємо дати визначення поняттю “глобалізація” шляхом окреслення основних ознак, притаманних даному явищу. Ознаки глобалізації – це незаперечні, найбільш характерні риси, притаманні даному явищу.

Перш за все, слід зауважити, що, незважаючи на величезну кількість підходів до визначення поняття “глобалізація”, майже у всіх зазначено, що вона являє собою процес [17, с. 3; 11, с. 83; 8, с. 5; 6, с. 87].

По-друге, глобалізація має об’єктивний характер, адже відбувається незалежно від волі суб’єктів глобалізації [12]. Це положення є дещо дискусійним. Прибічники теорії вестернізації, дослідники панамериканізму стверджують, що процесами глобалізації управляють США, транснаціональні корпорації тощо. Наприклад, Г. М. Вельямінов, стверджує, що глобалізація є об’єктивним процесом, але, як і всі подібні процеси, – це процес керований [14, с. 111]. У цілому погоджуючись з тим, що міжнародні організації, провідні країни світу певною мірою скеровують процеси глобалізації, нав’язують решті держав умови існування, все ж зазначимо, що з нашої точки зору глобалізація виникла внаслідок еволюції людства, ним породжена, але некерована. Тобто вплинути на процеси глобалізації можна, певним чином змінити їх, але неможливо передбачити наслідки такого впливу, а також зупинити дані процеси.

По-третє, глобалізація (від лат. Globus – куля; фр. Global – всезагальний має два значення: 1) охоплює всю земну кулю; всесвітній; 2) всебічний, взятий в цілому; загальний, масштабний, повний, універсальний [10, с. 32]) безумовно є загальносвітовим процесом, який охоплює усі без винятку сфери суспільного життя, всі процеси та явища, що відбуваються у світі.

Наступна ознака впливає з попередньої, оскільки глобалізація справляє вплив на усі сфери життя, вона сприяє утворенню взаємозв’язків та взаємозалежності між суб’єктами цих процесів, сприяє загальносвітовій єдності, утвердженню певних стандартів, уніфікації норм, за допомогою яких врегульовуються такі взаємовідносини [17, с. 8].

П’ятою ознакою глобалізації є те, про що вже згадувалося раніше – вона є неоднозначним явищем, являє собою двосторонній процес, наслідками якого є як позитивні, так і негативні явища [17, с. 5; 4, с. 8].

І, нарешті, останньою ознакою глобалізації є неперервність, адже навіть у випадку, коли держава буде ізольована від світу, процеси глобалізації обов’язково вплинуть і на неї. Наприклад, хоча б таким чином: у разі природних катаклізмів, що виникають внаслідок діяльності людини (тобто більш розвинутих науково-технічно “глобалізованих” держав), певні зміни (кліматичні, наприклад) відчують на собі й ізольовані країни. Тому процеси глобалізації неможливо перервати шляхом відігрівання менш значної ролі в даних процесах або навіть повної ізоляції. Припинення глобалізації можливе тільки у разі створення єдиної світової держави або шляхом знищення усіх можливих зв’язків між державами, що на сьогодні є, в принципі, неможливим.

Тому, даючи загальне визначення **глобалізації**, слід під нею розуміти *неперервний, об'єктивно існуючий, загальносвітовий процес, який охоплює усі без винятку сфери суспільного життя, всі процеси та явища, що відбуваються у світі, обумовлює виникнення взаємозв'язків та взаємозалежності між суб'єктами глобалізації, сприяє уніфікації регулювання таких взаємовідносин та може мати як позитивні, так і негативні наслідки.*

Аналізуючи дослідження, присвячені глобалізації, можна визначити, що це поняття включає в себе величезну кількість процесів, що стосуються різних сфер суспільного життя. Відповідно до сфер дії глобалізаційних процесів глобалізацію можна класифікувати на: - фінансово-економічну; - політичну; - правову; - господарську; - інформаційну; - екологічну тощо.

Такий поділ глобалізації на види є найпростішим, але має певні переваги. Відповідно до такої класифікації глобалізацію можна досліджувати не в цілому, як неподільне поняття, яке охоплює систему явищ та процесів, що відбуваються в усіх сферах суспільного життя, а й окремі її аспекти. Для комплексного дослідження цього явища необхідна значна кількість ґрунтовних знань у різних сферах науки і тому повинна бути залучена значна кількість науковців – фахівців у своїх галузях. Тому набагато простішим є дослідження окремо кожного аспекту глобалізації і на основі таких досліджень можна буде дослідити глобалізацію в цілому.

У рамках даної статті нас цікавить перш за все глобалізація правової сфери. Підемо по обраному нами раніше шляху і дамо визначення відповідно до ознак досліджуваного явища.

Правові ознаки глобалізації – це притаманні їй риси, які характеризують процеси глобалізації у аспекті їх впливу на правові інститути. Такими ознаками є те, що вона:

- поширюється на правовідносини, що мають світове значення, або на правовідносини, які обумовлені загальносвітовими явищами;
- сприяє уніфікації, стандартизації норм права, створенню єдиного правового простору;
- сприяє зближенню правових систем.

Отже, **правова глобалізація** – це неперервний, об'єктивно існуючий, загальносвітовий процес, який поширюється на правовідносини в усіх без винятку сферах суспільного життя, що мають світове значення, обумовлює виникнення взаємозв'язків та взаємозалежності між суб'єктами таких правовідносин, сприяє уніфікації, стандартизації норм прав, створенню єдиного правового простору та може мати як позитивні, так і негативні наслідки.

Правову глобалізацію у свою чергу теж можна класифікувати залежно від наслідків її дії на позитивну та негативну.

Позитивна правова глобалізація – це процес поширення стандартів регулювання певних суспільних відносин у світі. Її також умовно можна розділити на міждержавну та галузеву.

Міждержавна позитивна правова глобалізація являє собою процес врегулювання взаємовідносин між державами, між державами та міжнародними організаціями тощо, тобто має на меті врегулювання міжнародних відносин. Її виявами є, наприклад, умови членства у певних міжнародних організаціях, нормативні акти, що стосуються створення, повноважень, функціонування наддержавних органів тощо.

Галузева позитивна правова глобалізація є процесом врегулювання на наддержавному рівні певних груп суспільних відносин. Її можна класифікувати шляхом виділення найважливіших у світовому масштабі напрямів правового регулювання на:

- фінансово-правову, тобто таку, що сприяє врегулюванню роботи фінансових ринків, потоків фінансів та капіталів, міжнародних економічних відносин;

- екологічно-правову, тобто таку, що сприяє уніфікації норм екологічного права – щодо охорони навколишнього природного середовища тощо;

- інформаційно-правову – таку, що забезпечує врегулювання на міждержавному рівні відносин, що стосуються поширення інформації, сприяє створенню єдиного комунікаційного простору;

- глобалізацію нормативно-правового забезпечення сфери охорони здоров'я – таку, що забезпечує поширення єдиних стандартів надання медичної допомоги, медичного страхування, сприяє обміну досвідом у цій сфері та можливості залучення у разі необхідності кваліфікованих фахівців тощо;

- глобалізацію нормативно-правового забезпечення сфери освіти та науки – сприяє виробленню єдиних стандартів надання освітніх послуг, швидкому розповсюдженню інформації щодо наукових здобутків, науково-технічних винаходів тощо та обміну досвідом у цій сфері;

- окремо слід виділити глобалізацію у сфері забезпечення прав людини, що сприяє стандартизації цього напряму та забезпечує право на захист людиною своїх прав як на рівні держави, так і на міжнародному рівні;

- інші види, яких можна виділити надзвичайно багато, наприклад, глобалізація у сфері космічного права, авторського права, морського права тощо.

Негативна правова глобалізація – це процес поширення внаслідок глобалізаційних процесів негативних тенденцій, боротьба з якими має відбуватися на світовому рівні. Підвидами її є кримінальна глобалізація та глобалізація інших видів правопорушень.

Кримінальна глобалізація – це виникнення у зв'язку з глобалізаційними процесами нових видів злочинної діяльності та перетворення певних злочинів на явища світового масштабу. До проявів кримінальної глобалізації слід віднести такі явища, як тероризм, організована злочинність, злочинність у економічній сфері тощо. Яскравим прикладом є злочинність у сфері торгівлі людьми. Так, відповідно до Всесвітньої доповіді про торгівлю людьми, опублікованої ООН у лютому 2009 р. 12 мільйонів людей у світі живуть у рабстві, при цьому близько двадцяти відсотків з них – діти.

Кримінальну глобалізацію слід відрізнити від кримінально-правової глобалізації, яка є підвидом позитивної правової глобалізації і власне спрямована на запобігання та подолання проявів кримінальної глобалізації.

Глобалізація інших видів правопорушень являє собою обумовлене глобалізацією поширення порушень норм права, що не містять ознак злочинів. До проявів цього підвиду негативної правової глобалізації можна віднести нелегальну міграцію, виявлення ознак расової та національної нетерпимості, ксенофобії (якщо вони не є злочинами) тощо.

Отже, сутністю правової глобалізації є максимальне наближення законодавства окремих країн у сфері регулювання найважливіших світових суспільних відносин до єдиного стандарту, до уніфікації.

На основі проведеного аналізу ми можемо дійти наступних висновків:

1. Сутністю глобалізації є виникнення взаємозв'язків та взаємозалежності між суб'єктами глобалізації, уніфікація регулювання взаємовідносин між ними.

2. Глобалізація є неперервним, об'єктивно існуючим, загальносвітовим процесом, що поширюється на усі сфери суспільного життя. Даний процес є неоднозначним, містить у собі як позитивні, так і негативні моменти.

3. Доцільною є класифікація глобалізації залежно від сфери дії (на фінансово-економічну, політичну, правову, господарську, інформаційну, екологічну тощо).

4. До правових ознак глобалізації можна віднести: поширення її на правовідносини, що мають світове значення, або на ті, які обумовлені загальносвітовими явищами; сприяння уніфікації, стандартизації правових норм, створенню єдиного правового простору; сприяння зближенню правових систем.

1. Азаров В. По следам Эвиана (правоанархическая альтернатива) / Вячеслав Азаров // Набат. – 2003. – № 10.
2. Барлыбаев Х. А. Глобализация: вопросы теории и практики / Барлыбаев Х. А. // Век глобализации. – 2008. – № 2. – С. 12-30.
3. Білорус О. Глобалізація і нова парадигма глобального постіндустріального розвитку [Електронний ресурс] / Білорус О. // Режим доступу: <http://www.soskin/info/>.
4. Воздействие глобализации на правовую систему России / Поленина С. В. , Гаврилов О. А. , Коддаева Н. П. и др. // Государство и право, 2004. – № 3. – С. 5-15.
5. Войтович Р. В. Обернені форми глобалізації: теоретичний та ідеологічний аспекти [Електронний ресурс] / Войтович Р. В. // Державне управління: теорія та практика. – 2006. – № 2. – Режим доступу до журн.: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Dutp/>.
6. Гринин Л. Е. Глобализация и процессы трансформации национального суверенитета / Гринин Л. Е. // Век глобализации. – 2008. – № 1. – С. 86-97.
7. Линдси Б. Глобализация: развитие, катастрофа, и снова развитие [Электронный ресурс] / Бринк Линдси // Режим доступу: <http://www.cato.ru/>.
8. Литвин Д. Глобализация и человеческая свобода [Электронный ресурс] / Дмитрий Литвин // Режим доступу: <http://www.cato.ru/>.
9. Логвиненко С. Суть терористичних загроз в сучасному світі [Електронний ресурс] / Сергій Логвиненко // Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/>.
10. Новейший словарь иностранных слов и выражений. – М.: Современный литератор, 2003. – 976 с.
11. Палмер Т. Глобализация – это здорово! [Электронный ресурс] / Том Палмер // Режим доступу: <http://www.cato.ru/>.
12. Пастухова Н. Б. Международная интеграция и государственный суверенитет / Пастухова Н. Б. // Государство и право, 2006. – № 10. – С. 82-85.
13. Погромы в Лондоне в преддверии саммита G20 [Электронный ресурс] // Режим доступу: <http://www.etoday.ru/2009/04/g20-protests-london.php>.
14. Право и права человека в условиях глобализации (научная конференция) / мат. подгот. Н. В. Колотова // Государство и право, 2006. – № 2. – С. 105-120.
15. Сорос Дж. Тезисы о глобализации / Джордж Сорос [Электронный ресурс] // Вестник Европы. – 2001. – № 2. – Режим доступу: http://derzava.com/art_desc.php?aid=257.
16. Четверикова Л. Модернізаційні процеси соціальної держави: сучасність та перспективи / Лариса Четверикова // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2007. – Вип. 19. – С. 57-63.
17. Шахрай С. М. Государство и глобализация: методологические и политико-правовые проблемы / С. М. Шахрай; Санкт-Петербургский университет МВД России; Академия права, экономики и безопасности жизнедеятельности [Серия "Безопасность человека и общества] под общ. ред. В. П. Сальникова. – СПб: Фонд поддержки науки и образования в области правоохранительной деятельности "Университет", 2005. – 248 с.

Васечко Л. О. **Поняття, сутність та правові ознаки глобалізації**

Стаття присвячена з'ясуванню значення поняття "глобалізація", його сутності, а також те, яким чином це явище впливає на правову сферу суспільного життя. У рамках даної статті акцент зроблено перш за все на глобалізації правової сфери.

Ключові слова: глобалізація, права глобалізація, позитивна права глобалізація, негативна права глобалізація.

Васечко Л. О. **Понятие, сущность и правовые признаки глобализации**

Статья посвящена определению значения понятия "глобализация", его сущности, а также то, каким образом это явление влияет на правовую сферу общественной жизни. В рамках данной статьи сделан акцент прежде всего на глобализации правовой сферы.

Ключевые слова: глобализация, правовая глобализация, позитивная правовая глобализация, негативная правовая глобализация.

Vasechko L.O. **Notion, Essentials And Legal Characteristics Of Globalization**

One of the most important features of up-to-date world development is the objective process of globalization. It doesn't only affect all the spheres of social life but also brings changes to legal sphere. So the problems of different ways of defining the term "globalization" as well as certain misunderstanding of the influence of this phenomenon on the legal sphere needs its clarification.

Keywords: globalization, legal characteristics of globalization, legal globalization, types of globalization.

Гладка Г. Л.

Правові аспекти регулювання свободи віросповідання у Радянській Україні (1919-1929 рр.)

УДК 342.729: 94(477) "19/29"

Послідовно, десятиліттями в особи віднімали не лише право самостійно визначати своє ставлення до цінностей християнської традиції, але й можливість хоча б опосередковано оцінювати наявність цієї традиції у філософській, художній творчості, державній діяльності та повсякденному житті народів. У результаті місце і роль релігії, її функціональні можливості кілька поколінь сприймали спотворено. Тому всі ці обставини визначають необхідність та актуальність досліджень зазначеної проблематики.

Визнання, дотримання та захист свободи самовизначення і самореалізації особистості в системі настанов, координат її світоглядного вибору – обов'язок Української держави, яка на етапі становлення її суверенітету переймається проблемами максимально широкого забезпечення духовних потреб населення.

Наявність ефективних юридичних засобів практичного втілення свободи віросповідання загалом, а також окремих її елементів (можливостей), дозволяє реалізувати потенціал права, його силу у сфері регульованих суспільних відносин.

Збереженню і відтворенню цієї визначальної позитивної тенденції слугують успіхи правознавців України, вчених ближнього зарубіжжя Авакьяна С. А., Бурьянова С. А., Варьяса М. Ю., Гаєвої Н. П., Калініна В. М., Компанійця І. Н., Малишка В. М., Ловінюкова О. С., Підпригори Р. О., Пчелінцева А. В., Розенбаума Ю. О., Савельєва В. М., Титова В. Д., Тихонравова Ю. В., Форостюка О. Д., Ярмол Л. В.,